

Innst. O. nr. 26

(2002-2003)

Innstilling til Odelstinget fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

Ot.prp. nr. 93 (2001-2002)

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endring i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (fastsetting og endring av farskap)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Innledning

1.1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Det følger direkte av barneloven § 3 at far til barnet regnes å være den mannen som er gift med barnets mor ved fødselen. Dersom mor ikke er gift fastsettes farskapet ved erkjennelse eller dom, jf. loven §§ 4 og 9. Det er imidlertid ikke selvsagt at det juridiske farskapet er det samme som det biologiske. En mann som er gift med barnets mor, regnes som barnets juridiske far uansett om han er barnets biologiske far eller ikke. Heller ikke i de tilfellene der farskapet følger av erkjennelse, eller av en dom avsagt i tiden før retten tok i bruk DNA-analysen i slike saker, finnes det noen sikkerhet for at det juridiske farskapet stemmer med det biologiske.

DNA-analysen har ført til økt sikkerhet og presisjon ved fastsettelse av farskap, noe som blant annet har resultert i en forenkling av rettergangsreglene i farskapssaker. Rettsmedisinsk institutt (RMI) tok i bruk DNA-analysen i farskapssaker i 1988. Fra 1992 er det utelukkende DNA-analyser som blir brukt i slike saker. I 2000 utførte RMI 1 252 DNA-analyser i slike saker, hvorav 615 var rekvirert av fylkestyngdekantoret, 175 av domstolene og 217 av privatpersoner. Muligheten til å få sikker kunnskap om biologiske slektskap ved en DNA-analyse, har også medvirket til en økt vektlegging av betydningen av biologisk farskap. Gjeldende regelverk setter imid-

lertid visse skranker for når det er mulig å reise sak for å få klarhet i de biologiske forholdene rundt et farskap, og eventuelt endre det juridiske farskapet.

Barne- og familiedepartementet legger med dette frem forslag til endring av barneloven § 4 om erkjennelse av farskap og loven § 6 om endring av farskap etter §§ 3 og 4 for domstolene. Forslaget går i hovedsak ut på å fjerne vilkår og søksmålsfrister for å reise sak om endring av farskap som følger av pater est-regelen eller er fastsatt ved erkjennelse. Videre foreslås en ny bestemmelse, barneloven § 28 a, som gjør unntak fra vilkårene for gjenopptagelse i tvistemålsloven kapittel 27. Denne bestemmelsen pålegger retten å rekvirere en DNA-test i tilfeller der dom ble avsagt uten at slik test forelå. Departementet foreslår også en endring som utvider muligheten til å erkjenne farskapet før fødselen ved svangerskapskontroll.

1.2 Erkjennelse av farskap ved svangerskapskontroll

1.2.1 Gjeldende rett

I de tilfellene der mor ikke er gift kan en mann erkjenne farskapet under svangerskapet eller etter at barnet er født, jf. barneloven § 4 første ledd.

Det offentlige har et selvstendig ansvar for å få fastsatt farskapet, jf. barneloven § 5. Dersom ingen erkjenner farskapet sendes saken til fylkestyngdekantoret, som kan pålegge blodprøve og DNA-test av de menn som kan være far til barnet og av barnet. Fylkestyngdekantoret kan utstede et farskapsforelegg mot den som trolig er faren, jf. barneloven § 11. Erkjennes ikke farskapet av den som har fått et slikt forelegg, sendes saken til retten, jf. barneloven § 13.

1.2.2 Bakgrunn og problemstillinger

I perioden 1981-1985 ble 20 pst. av alle barn i Norge født utenfor ekteskap. I dag er denne gruppen

på 49,6 pst. Det vil si at det er like vanlig å bli født av ugifte foreldre som av gifte. De fleste fedre som ikke er gift ved barnets fødsel er samboere. Det er grunn til å tro at de fleste fedre erkjenner farskap etter eget ønske, og at en veldig stor gruppe gjør dette på sykehuset i forbindelse med barnets fødsel.

Den Norske Jordmorforening og Jordmorforbundet NSF, har tidligere tatt til orde for at farskap bør erkjennes ved svangerskapskontroll.

1.2.3 *Høringsnotatets forslag til endring i regelverket for erkjennelse av farskap*

Mange vordende mødre, også ugifte, går til kontroll hos jordmor på helsestasjonen. Det er ikke uvanlig at fedrene deltar på en eller flere kontroller. Departementet antar at forholdene vil ligge godt til rette, både praktisk og mentalt for foreldrene, for at farskap kan erkjennes under disse forholdene, forutsatt at jordmødrene får tilstrekkelig informasjon om oppgaven og regelverket. Departementet mener derfor at barneloven § 4 bør utvides slik at erkjennelse av farskap kan tas imot ved svangerskapskontroll.

Departementet foreslår at alle leger og jordmødre skal kunne motta farskapserkjennelser i forbindelse med svangerskapskontroll.

1.2.4 *Høringsinstansenes syn*

I alt ni høringsinstanser har uttalt seg spesielt om dette forslaget. Åtte av høringsinstansene er positive til forslaget. Aleneforeldreforeningen (AFFO) er den eneste høringsinstansen som har visse innvendinger.

1.2.5 *Departementets vurdering*

Departementet opprettholder forslaget om å endre barneloven § 4 slik at erkjennelse av farskap kan tas imot ved svangerskapskontroll. Farskap kan også i dag erkjennes før fødselen ved personlig fremmøte for folkeregisteret, fylkestyngdekantoret eller en dommer. Det nye er at det etter forslaget også blir mulig å erkjenne farskap ved svangerskapskontroll hos jordmor eller lege. Bakgrunnen for forslaget er at dette vil være praktisk og enkelt for foreldrene. De jordmødre og leger som dette er aktuelt for må få det nødvendige informasjonsmaterieell og de aktuelle blanketter, og informeres om rutineene for erkjennelse av farskap.

Forslaget til endring av barneloven § 4 innebærer ikke at det ikke lenger skal være mulig å erkjenne farskapet ved fødselen. De som ikke har benyttet seg av adgangen til å erkjenne under svangerskapet, vil fortsatt kunne erkjenne farskapet på sykehuset i fødselsmeldingen, jf. barneloven § 4 annet ledd første punktum.

1.3 *Drøftelse og vurdering av behovet for og konsekvenser av endringer i regelverket for endring av farskap*

1.3.1 *Bakgrunn og problemstillinger*

Det synes å være bred enighet om at kjennskap om biologisk opphav har stor følelsesmessig betydning for enkeltmennesket og etter hvert også en større medisinsk betydning. Blant annet som følge av de nye og sikrere metodene for fastsetting av biologisk farskap har det de siste årene i økende grad blitt fokusert på dette. Mange mener at det er viktig for barn å kjenne sitt biologiske opphav så tidlig som mulig, og at dette taler for å fjerne frister og vilkår for å få tatt opp sak om endring av farskap. De sikre teknologiske metodene for fastsettelse av farskap, har ført til at stadig flere synes at det bør være et overordnet mål at det juridiske farskapet fastsettes i overensstemmelse med det biologiske farskapet. Proposisjonen viser i denne sammenheng til Dokument nr. 8:15 (2001-2002), jf. Innst. O. nr. 25 (2001-2002).

Farskap følger enten av den såkalte pater est-regelen eller fastsettes ved erkjennelse eller dom, jf. barneloven §§ 3, 4 og 9. Pater est-regelen innebærer at den som mor er gift med automatisk regnes som barnets far, jf. barneloven § 3 første ledd.

Nedenfor følger en oversikt over hvilke muligheter mor, juridisk far og tredjemann etter gjeldende rett har til å få endret et fastsatt farskap avhengig av hvordan farskapet er fastsatt:

Pater est-tilfellene: En mann som er blitt far fordi han er gift med barnets mor og vet eller tror at han ikke er far til ektefellens barn, kan gå til sak dersom han legger frem opplysninger som tyder på at en annen kan være far til barnet. Retten vil da rekvirere en DNA-test. Saken må reises innen ett år fra han ble kjent med de opplysningene som gjør at han betviler farskapet.

Juridisk far ved erkjennelse: En mann som ikke er gift med barnets mor og som er usikker på om han er far til barnet, kan nekte å erkjenne farskapet slik at det blir rekvirert en DNA-test før han erkjenner. Noen fedre har imidlertid erkjent farskapet før denne muligheten eksisterte. Erkjenner han farskapet, men tviler likevel senere på at han er far til barnet, kan han reise sak om endring av farskapet dersom han kan legge frem opplysninger som tyder på at en annen kan være far. Sak må reises innen ett år etter at han ble kjent med opplysningene.

Tredjemann: En mann som mener at han er far til et barn som allerede har en juridisk far, kan gå til sak innen ett år etter at han er blitt kjent med opplysninger som tyder på at han er far til barnet. Han må reise sak innen barnet er fylt tre år.

Mor: En mor som kjenner til at ektefellen eller den som har erkjent farskapet ikke er den biologiske faren til hennes barn, og som ønsker at farskapet skal

endres, kan reise sak om dette innen ett år etter at hun har fått kjennskap til opplysninger som tyder på at en annen mann er far til barnet.

Gjenopptagelsestilfellene: Dersom farskapet er fastsatt ved dom gjelder tvistemålslovens alminnelige regler om gjenopptagelse, jf. lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål kapittel 27. Saken kan bare gjenopptas dersom det foreligger nye kjensgjerninger eller nytt bevis i saken. Det er ikke tilstrekkelig å vise til at man nå har nye og forbedrede metoder for fastsetting av farskap ved DNA-analysen. En privat utført DNA-analyse fra Rettsmedisinsk institutt (RMI) som viser et annet resultat enn dommen, vil imidlertid være tilstrekkelig til å få gjenopptatt saken.

1.3.2 **Endring av farskap fastsatt ved pater est-regelen eller erkjennelse - vilkår og søksmålsfrister**

Barnet kan alltid reise sak om å få endret farskap som er fastsatt ved erkjennelse eller som følger av ekteskap. Det gjelder ingen vilkår eller frister. Det er imidlertid satt vilkår for foreldrenes rett til å gå til sak om å få endret et fastsatt farskap.

Bakgrunnen for vilkårene og søksmålsfristene er hensynet til barnet og ønsket om å beskytte barnet mot den uro en farskapssak kan skape i etablerte familieforhold.

Konsekvensene av det regelverket vi har med søksmålsfrister for alle parter med unntak av barnet, er at passivitet "straffes". En mann som ikke vil forstyrre harmonien i et etablert samliv ved å sette spørsmål ved farskapet til ektefellens eller samboerens barn, kan komme i en situasjon der "bordet fanget". Det samme gjelder en mor som ikke går til endringssak innen ett år selv om hun vet at ektefellen ikke er far til barnet, eller at feil mann har erkjent farskapet.

Gjennom presse og henvendelser til departementet fra privatpersoner vet vi at det kan være en stor påkjenning for en mann å være juridisk far til et barn som han betviler er hans, uten muligheter til å få farskapet sikkert avklart. Tvil rundt farskapet vil uansett regelverk kunne føre til at barnet opplever uro og konflikter i familien.

Dersom vilkårene og søksmålsfristene for å gå til endringssak i barneloven § 6 oppheves, vil en juridisk far alltid kunne få avklart enhver tvil om han er barnets biologiske far, og eventuelt bli frikjent for farskapet dersom han ikke er det. Det samme gjelder en mann som mener at han kan være far til et barn som allerede har en juridisk far.

1.3.2.1 HØRINGSNOTATETS FORSLAG

I høringsnotatet ble det gitt uttrykk for at det etter departementets syn er viktig at barn i større grad enn

etter gjeldende regelverk, sikres kjennskap til og eventuelt kontakt med sin biologiske far så tidlig som mulig. Det ble foretatt en avveining av behovet for ro rundt de etablerte familieforhold og hensynet til barn og foreldres behov for kunnskap om det biologiske farskap. Departementet foreslo å gjøre endringer i regelverket for endring av farskap som følger av ekteskap eller erkjennelse. Det ble foreslått at vilkår og søksmålsfrist for å reise sak i barneloven § 6 om endring av farskap oppheves, slik at mor og juridisk far og tredjemann som tror han er far til barnet, på samme måte som barnet, alltid kan gå til sak for å få endret farskapet. Endringene gir både kvinner og menn en ubetinget rett til å reise sak dersom det er tvil om farskapet.

1.3.2.2 HØRINGSINSTANSENS SYN

I alt 28 av høringsinstansene har uttalt seg om dette forslaget, det vil si samtlige av de som har kommet med en uttalelse til høringsnotatet. Syv av disse har uttalt seg negativt til hele eller deler av forslaget. De fleste av disse mener at regelverket bør ha søksmålsfrister slik som i dag.

Av totalt 28 høringsinstanser har 18 uttrykt seg positivt til forslaget. Seks av høringsinstansene gir sin fulle tilslutning til forslaget uten ytterligere kommentarer.

Blant de høringsinstansene som er positive til høringsnotatets forslag og som har kommet med en nærmere begrunnelse for sitt standpunkt, er det klart at de fleste har vurdert barnets behov for ro rundt etablerte familieforhold og kontakt med sosial far opp mot behovet for kunnskap om sitt biologiske opphav. Det erkjennes fra flere høringsinstanser at forslaget kan skape uro og problemer for barnet, men det legges likevel avgjørende vekt på at det er viktig for barnet at det tidligst mulig får kjennskap til sin biologiske far. Et annet moment som trekkes frem er likestillingsaspektet: Det fremholdes av flere høringsinstanser at forslaget vil likestille kvinner og menn.

1.3.2.3 DEPARTEMENTETS VURDERING

Til grunn for forslagene i høringsnotatet ligger en avveining av hensynet til barnets behov for ro, stabilitet og trygghet i en etablert familie og hensynet til barnets behov for å kjenne sitt biologiske opphav. I tillegg kommer mors og fars/mulige fars behov for å få avklart det biologiske farskapet. De fleste høringsinstansene er enige om at det er viktig for barn å kjenne sitt biologiske opphav selv om det kan skape vanskelige situasjoner og konflikter, og i noen tilfeller kanskje føre til at barnet mister kontakten med den som har vært barnets sosiale far.

Departementet ser at det vil kunne oppstå situasjoner der barn kan stå i fare for å miste kontakten med en mann som har vært en svært viktig omsorgs-

person i barnets liv. Det er helt klart at en farskapssak ofte vil kunne medføre uro og omveltninger i et barns liv. I mange tilfeller der en av partene ønsker å gå til sak har det imidlertid allerede oppstått en situasjon som skaper tvil og uro for barnet. Departementet fastholder derfor forslaget om å fjerne vilkår og søksmålsfrister i saker om endring av farskap som følger av pater est-regelen eller av erkjennelse.

1.3.3 Gjenopptagelse av farskapssak - vilkår

Rettsmiddelet "gjenopptagelse" i tvistemålsloven er en slags sikkerhetsventil i de tilfellene der en blir oppmerksom på alvorlige saksbehandlingsfeil eller vesentlige mangler ved grunnlaget for avgjørelsen etter at en avgjørelse er blitt rettskraftig. Det er i farskapssaker som er avgjort før DNA-testen ble tatt i bruk i slike saker det er aktuelt å kreve gjenopptagelse. Vilkårene for gjenopptagelse er strenge. Det er bare nye bevis eller kjensgjerninger som åpenbart ville ha medført en annen avgjørelse som gir grunnlag for gjenopptagelse.

I saker avgjort etter 1992 er DNA-tester benyttet for å fastsette farskapet. Det er derfor i første rekke de fedre og barn som har fått farskapet fastsatt før dette tidspunktet som kan ha behov for å få gjenopptatt sin sak.

1.3.3.1 HØRINGSNOTATETS FORSLAG

Departementet foreslo at det gis mulighet for gjenopptagelse av avgjørelser i farskapssaker i de tilfellene der avgjørelsen ikke bygger på resultatet av en DNA-test. Dette ble foreslått gjort ved at det tas inn en bestemmelse i barneloven som gjør unntak fra tvistemålslovens alminnelige regler om gjenopptagelse i saker om farskap.

1.3.3.2 DEPARTEMENTETS FORSLAG

Det er et stort flertall blant høringsinstansene for dette forslaget. Departementet opprettholder sitt forslag om at det gis mulighet for gjenopptagelse av avgjørelser i farskapssaker i de tilfellene der avgjørelsen ikke bygger på resultatet av en DNA-test.

1.3.4 Avgjørelsesmyndighet i saker om endring av farskap

Hensynet til forenkling av saksbehandlingen og lettere tilgjengelighet for privatpersoner, kan tale for å vurdere hvorvidt fylkestyngdekontoet bør ha myndighet til å pålegge DNA-test, og på grunnlag av denne endre farskapet i saker der barnet allerede har en far, selv om partene ikke er enige. Etter departementets oppfatning vil imidlertid hensynet til rettsikkerheten tale mot en slik løsning også her.

I høringsnotatet fremholdt departementet at det er grunn til å beholde domstolsbehandling i saker

som gjelder endring av farskap. Domstolsbehandling vil utgjøre en rettssikkerhetsgaranti for partene i disse viktige sakene. Det vil uansett ikke være aktuelt å gi fylkestyngdekontoet kompetanse til å endre farskap som følger av dom.

Alle de høringsinstansene som har uttalt seg om dette spørsmålet støtter høringsnotatets syn.

1.3.5 Vilkår for privat DNA-testing av mindreårige barn ved Rettsmedisinsk institutt

Et spørsmål om det skal tas blodprøver for å foreta en DNA-analyse med formål å få fastsatt biologisk farskap, faller etter departementets oppfatning inn under foreldreansvaret. Samtykke fra begge foreldrene er derfor nødvendig dersom foreldrene har felles foreldreansvar. Privat DNA-testing av barn bør bare forekomme når foreldrene er enige om det.

Departementet er kjent med at Rettsmedisinsk institutt (RMI) ønsker å kunne foreta DNA-analyser på mindreårige barn selv om det er uenighet mellom foreldrene om hvorvidt slik analyse skal foretas. Etter de foreslåtte endringene i regelverket vil alle som er i tvil om farskapet kunne gå til retten å be om få tatt opp sak. DNA-analyse av barnet vil da bli rekvirert av retten. Departementet mener det er best at disse sakene behandles av domstolene for å unngå at barnet kommer i en lojalitetskonflikt mellom to foreldre som er uenige om hvorvidt en blodprøve og analyse skal utføres eller ikke.

1.4 Økonomiske og administrative konsekvenser av de foreslåtte endringene i regelverket

Forslaget til endring i regelverket for fastsetting og endring av farskap vil trolig føre til en økning i antall saker for retten.

Det er svært vanskelig å anslå hvor mange som vil ønske å prøve farskap for retten som følge av de foreslåtte regelverksendringene. Det kan antagelig bli en relativt stor økning den første tiden etter at reglene trer i kraft.

DNA-test pålagt av retten bekostes av det offentlige, jf. barneloven § 29. En økning i antall saker vil derfor føre til en økning i utgifter til DNA-testing, som dekkes over statsbudsjettet, kap. 846.

I henhold til barneloven § 62 kan en mann som blir frikjent for farskapet til et barn han har betalt bidrag til, kreve bidraget tilbakebetalt fra folketrygden. Kravet kan settes ned eller falle bort dersom han ikke hadde rimelig grunn til å erkjenne farskapet, eller han burde ha reist sak om endring tidligere. En endring av regelverket som gjør det lettere å få prøvet et etablert farskap for retten, vil også kunne føre til en endring i antall saker etter § 62.

En økning i antallet saker om endring av farskap, kan også føre til en økning av tilfeller der barn blir stående uten juridisk far. Dette kan føre til økt ar-

beidsmengde for fylkestrygdekontoret som ivaretar det offentliges oppgaver i forbindelse med å få fastsatt farskapet for barn som blir stående uten juridisk far etter en rettssak, jf. barneloven § 9 tredje ledd.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Eirin Faldet, Trond Giske og Torny Pedersen, fra Høyre, Afshan Rafiq, lederen Sonja Irene Sjøli og Olemic Thommessen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Berge og May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen og Ola T. Lånke, og fra Senterpartiet, Ola T. Heggem, viser til komiteens merknader i forbindelse med behandlingen av Dokument nr. 8:15 (2001-2002) fra stortingsrepresentantene Per Sandberg og Ulf Erik Knudsen, jf. Innst. O. nr. 25 (2001-2002). I dokumentet tok forslagsstillerne til orde for endringer i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barneloven) og i lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål (tvistemålsloven).

I Innst. O. nr. 25 (2001-2002) henviste komiteens flertall til Barne- og familiedepartementets pågående arbeid med en gjennomgang av regelverket angående fastsettelse og endring av farskap. Komiteens flertall sluttet seg til departementets vurdering om å følge utredningsinstruksen, fastsatt ved kongelig resolusjon 16. desember 1994, om at alle offentlige utredninger, forskrifter, reformer, tiltak, proposisjoner og meldinger til Stortinget skal på en alminnelig høring til berørte offentlige og private institusjoner og organisasjoner. Dette for å sikre at saken ble best mulig belyst før en lovendring ble vedtatt.

Komiteen registrerer at forslaget nå har vært på en omfattende høring, og at det er bred enighet om de forslag som fremmes.

Komiteen er kjent med at farskap fastsettes i dag enten etter "pater est"-regelen, etter erkjennelse eller ved dom. De fleste fedre vil som en selvfølge erkjenne farskap til sine barn. Samtidig gjør samfunnsutviklingen at det er uklarerhet om farskap i flere saker enn tidligere. Komiteen ser derfor positivt på at lovendringsforslaget legger stor vekt på betydning av at barn så tidlig som mulig skal få mulighet til å få kjennskap til sitt biologiske opphav, slik at de kan vokse opp med ro og trygghet om disse spørsmål.

Komiteen vil vise til at barnelovens utgangspunkt er barnets beste. Barnets rettssikkerhet, rett til en mor og en far og rett til trygghet settes først. Komiteen vil understreke at når barnets beste er ivare tatt, bør rettighetene for mor og far, som hovedregel,

være lik. Komiteen mener det foreliggende forslag er velegnet til å sikre en likebehandling mellom mor og far, samtidig som barnets beste blir ivare tatt.

Komiteen har registrert at ved tilbakebetaling av fostringstilskott etter barnelovens § 62 etter fritak av farskap, betales fostringstilskottet tilbake fra Folketrygden med samme sum som innbetalt. Komiteen ser at dette kan virke urettferdig, og ber Regjeringen vurdere konsekvensene av å innføre en indeksregulering eller renteberegning på den tilbakebetalte sum.

Komiteen slutter seg med dette i hovedsak til proposisjonen.

Komiteen viser til at barnelovens utgangspunkt er barnets beste og vil presisere at det er hensynet til barnets behov for å kjenne sitt biologiske opphav, så tidlig som mulig, som er det viktigste argumentet for lovendringen. Dette får etter hvert også en større medisinsk betydning og er i tråd med FNs barnekonvensjon.

Komiteen viser til at det finnes eksempler hvor personer har blitt idømt farskap, eller erkjent farskap, men hvor det i ettertid har vist seg at personen ikke er barnets biologiske far. Komiteen ser det som åpenbart at dagens lov hemmer muligheten til å få rettet opp slike feil. Mange menn har slitt med både økonomiske og andre belastninger som resultat av dette. Komiteen er positiv til at slike feil nå kan rettes opp, slik at familier kan få visshet om biologisk farskap.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil presisere at barnets beste må ivaretas når man har levd med sosial far i mange år, og det dukker opp en biologisk far. Det må være domstolene som ivaretar barnets beste og ivaretar at barnet blir hørt der biologiske foreldre er uenige om retten til foreldreansvar og samværsrett.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet ønsker å opprettholde en treårsfrist for tredjepersons krav på å få reise farskapssak. Tredjemanns krav om å få klarhet i et farskap kan skape stor uro i en familie som har etablerte relasjoner og hvor barnet føler stabilitet og trygghet. Disse medlemmer ønsker at det skal være en unntaksregel når særlig grunner taler for det. I en slik vurdering må hensynet til barnets beste være avgjørende. Disse medlemmer fremmer følgende forslag til endring av § 6 Endring av farskap etter §§ 3 og 4 for domstolene:

"§ 6 Endring av farskap etter §§ 3 og 4 for domstolene:

Barnet og kvar av foreldra kan alltid reise sak om farskap etter ekteskap eller vedgåing. Er barnet

umyndig, vert saka reist av oppnemnd verje. Er barnet fylt 15 år, kan verja ikkje reise sak utan samtykke frå barnet. Når særlege grunnar talar for det, kan fylkestyrgdekontoret reise saka.

Den som meiner han er far til barnet, kan fram til barnet fyller tre år reise sak om farskapen. Saka må reisast innan eit år etter at vedkommande vart kjend med opplysningane, likevel slik at fristen tidlegast vert rekna frå tidspunktet då barnet vert fødd. Retten kan i orskurd gjere unntak frå treårsfristen når særlege grunnar talar for det."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti ønsker ikke at loven skal ha tilbakevirkende kraft.

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet:

§ 6 Endring av farskap etter §§ 3 og 4 for domstolane skal lyde:

Barnet og kvar av foreldra kan alltid reise sak om farskap etter ekteskap eller vedgåing. Er barnet umyndig, vert saka reist av oppnemnd verje. Er barnet fylt 15 år, kan verja ikkje reise sak utan samtykke frå barnet. Når særlege grunnar talar for det, kan fylkestyrgdekontoret reise saka.

Den som meiner han er far til barnet, kan fram til barnet fyller tre år reise sak om farskapen. Saka må reisast innan eit år etter at vedkommande vart kjend med opplysningane, likevel slik at fristen tidlegast vert rekna frå tidspunktet då barnet vert fødd. Retten kan i orskurd gjere unntak frå treårsfristen når særlege grunnar talar for det.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (fastsetting og endring av farskap)

I

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) gjøres følgende endringer:

§ 4 annet ledd bokstavene d, e og ny bostav f skal lyde:

- Faren skal vedgå farskapen skriftleg enten i fødselsmeldinga eller ved personleg frammøte for
- d) skipsføraren, dersom faren er om bord på norsk skip i *utanriksfart*
  - e) *utanlandsk* styresmakt, når Kongen har fastsett det, *eller*
  - f) *jordmor eller lege ved svangerskapskontroll.*

§ 6 første ledd første punktum skal lyde:

Barnet, *kvar av foreldra og tredjemann som meiner han er far til eit barn som allereie har ein far*, kan alltid reise sak for domstolane om farskap etter ekteskap eller vedgåing.

Annet og tredje ledd oppheves.

Ny § 28 a skal lyde:

§ 28 a *Særreglar om gjenopptaking*

Ei rettskraftig avgjerd kan krevjast gjenoppteke utan omsyn til vilkåra i tvistemålslova §§ 405-408 dersom det ikkje låg føre ein DNA-analyse i saka. Vert det kravd gjenopptaking, skal retten gje pålegg om blodprøve og DNA-analyse. Når DNA-analysen ligg føre, gjeld regelen i § 25 første ledd.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, den 26. november 2002

Sonja Irene Sjøli
leder

Ulf Erik Knudsen
ordfører

Trond Giske
sekretær